

רשות ניירות ערך

מחלקת תאגידיים www.isa.gov.il

יוני 2017

החלטת אכיפה בביקורת 17-1

AU-17-1

נושא ההחלטה

נהלי ביקורת וראיות ביקורת

תאריך ההחלטה

נובמבר 2016

תיאור המסכת העובדתית ונסיבות המקרה

הרקע בדבר הטיפול החשבונאי אשר יושם על ידי החברה

1. בחודש דצמבר 2007 חתמה החברה עם שותף על הסכם להקמת חברה חדשה (להלן - "החברה המוחזקת"). החברה והשותף מחזיקים כל אחד ב- 50% מהזכויות ההוניות של החברה המוחזקת, וב- 60% ו- 40% מזכויות ההצבעה של החברה המוחזקת בהתאמה. ממועד הקמתה, החברה ראתה בחברה המוחזקת כחברה בת, ועל כן איחדה את דוחותיה במסגרת דוחותיה הכספיים של החברה.
2. במסגרת בדיקת תשקיף המדף של החברה, בחן סגל הרשות האם קיימת לחברה שליטה בחברה המוחזקת. בירור מול החברה העלה כי בהסכם הקמת החברה המוחזקת (להלן - "הסכם ההקמה") נקבע כי כל ההחלטות באסיפה הכללית או בדירקטוריון החברה המוחזקת תתקבלנה ברוב קולות, למעט החלטות בנושאים מסוימים, וביניהם מינוי והחלפת מנכ"ל החברה המוחזקת (להלן - "המנכ"ל")¹, אשר יחייבו החלטה פה אחד. לעמדת החברה, אין בדרישה להסכמת השותף למינוי והחלפת המנכ"ל כדי לפגוע בקיומה של שליטה בחברה המוחזקת.
3. נוכח אי בהירות באשר לסעיפים מסוימים בהסכם ההקמה ובהסכם הניהול שנחתם בין החברה המוחזקת לבין המנכ"ל (להלן יחד - "ההסכמים"), ולשם מיצוי הדיון החשבונאי, החברה התבקשה על ידי סגל הרשות להעביר לעיונו את ההסכמים, עליהם ביססה את עמדתה.

¹ יצוין כי מנכ"ל החברה המוחזקת הינו בעל השליטה בשותף.

בחינת הסכמים אלה העלתה **פרטים מהותיים נוספים** המשפיעים על ניתוח סוגיית השליטה בחברה המוחזקת. אחד מפרטים אלה הינו סעיף בהסכם הניהול לפיו, אם יבחר המנכ"ל לסיים את כהונתו לאחר תום תקופת מינימום שהסתיימה בשנת 2013, עומדת לו האפשרות לרכוש מהחברה את החזקותיה בחברה המוחזקת, במחיר המשקף שווי שוק כפי שייקבע על פי הערכת שווי, בניכוי הנחה מסוימת שנקבעה בהסכם.

כלומר, הלכה למעשה, קיימת לשותף אופציה הניתנת למימוש מיידי (נוכח חלוף תקופת המינימום) לרכישת החזקות החברה, במחיר הנמוך משווי השוק שלהן (להלן - "**האופציה לשותף**").

4. עם התבררות הפרטים המהותיים הנוספים כאמור, נדרשה החברה לבחון האם אכן היא שולטת בחברה המוחזקת.

5. לאחר בחינת הפרטים האמורים, החברה הגיעה למסקנה כי לאור האופציה הקיימת לשותף, היא אינה שולטת בחברה המוחזקת, ובהתאם, הציגה מחדש את דוחותיה הכספיים על מנת לשקף בהם למפרע תיקון טעות מהותית באופן שבו ההשקעה בחברה המוחזקת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני חלף איחודה כחברה בת.

6. לאחר מיצוי הסוגיה החשבונאית מול החברה, ובשים לב לעובדה שהפרטים הנוספים אשר עלו מקריאת ההסכמים מובילים למסקנה ברורה וחד משמעית באשר להעדר קיומה של שליטה בחברה המוחזקת, פנה סגל הרשות אל רואה החשבון המבקר לשם בחינת נהלי הביקורת שנקט לשם בחינת שליטת החברה בחברה המוחזקת, ובפרט - האם נהלים אלה כללו גם קריאה של ההסכמים.

החלטת אכיפה זו עוסקת בממצאים העיקריים שעלו אגב בחינה זו.

ממצאים בקשר לעבודת הביקורת

7. מתשובת המבקר לפניית סגל הרשות עולה כי בניירות העבודה המתייחסים לנהלי הביקורת שיושמו על ידי המבקר בקשר עם בחינת סוגיית השליטה בחברה המוחזקת, לא נמצא כל תיעוד לבדיקת ההסכמים וניתוח ההשלכות החשבונאיות העולות מהם. כמו כן, בהתאם לתשובת המבקר לפניית סגל הרשות, בירור פנימי שנערך בקרב צוות הביקורת העלה, כי ככל הנראה צוות הביקורת הסתמך על האמור בדוחותיה של החברה כפי שדווחו לציבור בלבד, ולא קרא את ההסכמים במסגרת עריכת הביקורת על הדוחות לתקופות שהוצגו מחדש. לטענת המבקר, נראה כי לצוות הביקורת לא הייתה אינדיקציה לכך שתיאור ההסכמים בדיווחי החברה אינו שלם ומדויק בכל ההיבטים המהותיים.

8. כן עולה כי עד להעלאת דבר קיומה של האופציה לשותף בהסכמים והשלכותיה על בחינת הסוגיה החשבונאית (קיומה של שליטה) על ידי סגל הרשות, המבקר כלל לא בחן את הסכם הניהול הכולל את האופציה לשותף והשלכותיו. עם היוודע דבר קיומה של האופציה לשותף (במסגרת הדיונים מול סגל הרשות), המבקר הגיע למסקנה יחד עם החברה כי אין לחברה שליטה בחברה המוחזקת, ועל כן יש צורך להציג מחדש את דוחותיה של החברה, זאת בדומה לעמדת סגל הרשות.

עמדת סגל הרשות

9. לעמדת סגל הרשות, אי נקיטה בנוהל ביקורת של קריאת ההסכמים על ידי המבקר במקרה דנן, עולה לכדי פגם בעבודת הביקורת באשר לבחינת קיומה של שליטת החברה המבוקרת בחברה המוחזקת, ובבחינת נאותות הטיפול החשבונאי שיושם על ידה בדוחותיה הכספיים.

בסיס להחלטה

10. בהתאם לתקני הביקורת, מטרת הביקורת היא להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית, וכי רמה זו מושגת כאשר המבקר משיג ראיות ביקורת מספקות על מנת להפחית את סיכון הביקורת לרמה נמוכה קבילה. כמו כן, בהתאם להוראות תקני הביקורת, על רואה החשבון המבקר להפעיל שיקול דעת מקצועי ולקיים גישה של ספקנות מקצועית לאורך התכנון והביצוע של הביקורת, ובכלל זה לזהות ולהעריך את הסיכון להצגה מוטעית מהותית, להשיג ראיות ביקורת נאותות לגבי השאלה אם קיימות הצגות מוטעות מהותיות, ולגבש חוות דעתו על הדוחות הכספיים בהתבסס על המסקנות שהוסקו מראיות הביקורת שהושגו.

11. תקן ביקורת 82, *ראיות ביקורת* (להלן - "**התקן**") קובע כללים והנחיות לגבי ראיות הביקורת שעל המבקר להשיג, היקפן, כמותן ואיכותן, וכן לגבי נהלי הביקורת שבהם הוא משתמש על מנת להשיג ראיות אלה. בהתאם לתקן, המבקר ישיג ראיות ביקורת על מנת להסיק מהן מסקנות סבירות אשר עליהן יבסס את חוות דעתו, וכן, בין היתר, לשם הערכת הסיכון להצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים.

12. סעיף 3 לתקן מגדיר כי *ראיות ביקורת* הן כל המידע המשמש את המבקר בהסקת מסקנות עליהן מבוססת חוות דעתו, והן כוללות הן את המידע הכלול ב*רשומות החשבונאיות* שביסוד הדוחות הכספיים והן מידע אחר. סעיף 4 לתקן מציין כי רשומות חשבונאיות כוללות, בדרך כלל, גם חוזים.

13. סעיף 14 לתקן קובע כי כדי להגיע לרמת בטחון סבירה, לא יסתפק המבקר בראיות ביקורת שהן פחות ממשכנעות. כמו כן, סעיף 9 לתקן קובע כי ככלל², ראיות ביקורת הן מהימנות יותר בין היתר כאשר הן מושגות ממקורות חיצוניים בלתי תלויים בגוף המבוקר, וכשהן מתועדות באמצעים כמו מסמכים מקוריים או אמצעים נוספים כמפורט בסעיף.

14. סעיף 11 לתקן קובע כי כאשר מידע שהופק על ידי הגוף המבוקר משמש את המבקר בביצוע נהלי ביקורת, על המבקר להשיג ראיות ביקורת בדבר דיוק המידע ושלמותו.

15. במקרה דנן, סגל הרשות מצא כי הנחת העבודה של המבקר בעת ביצוע הביקורת על דוחותיה הכספיים של החברה הייתה כי דיווחי החברה הינם מדויקים ושלמים מכל הבחינות המהותיות, ועל כן ניתן להתבסס עליהם כראיית ביקורת בלעדית לצורך ביסוס קיומה של שליטה בחברה המוחזקת (הנחה שהמבקר קיבל כשגויה בדיעבד). **על אף קיומם של מסמכים מבססים כדוגמא הסכמי ניהול והסכם ההקמה, אשר פרטיהם הכרחיים לשם בחינת סוגיית**

² בהתאם להוראות הסעיף קיימות מספר הכללות בדבר מהימנותן של ראיות ביקורת, תחת הנחה שייתכנו חריגים.

השליטה בחברה המוחזקת, ועל אף העובדה שהסכמים אלה זמינים בנקל, צוות הביקורת לא יישם נוהל ביקורת לקריאת ההסכמים.

16. לעמדת סגל הרשות, לא ניתן היה להסתפק בהסתמכות על דיווחי החברה כתימוכין בלעדי לנאותות הטיפול החשבונאי שננקט בדוחות הכספיים. נוהל ביקורת בסיסי שנדרש היה במקרה זה לצורך איסוף תשתית ראיות ביקורת איכותית ומספקת, גם מבלי שקיים מידע סותר לדיווחי החברה, הינו קריאת ההסכמים במלואם וניתוח המשמעויות העולות מהם. יישום נוהל כאמור היה מביא למסקנה ברורה בדבר הטיפול החשבונאי הנאות בבחינת השליטה של החברה בחברה המוחזקת, מסקנה אליה הגיע המבקר עם התבררות הפרטים הנוספים שעלו מקריאת ההסכמים, ולמניעת הצגה מוטעית מהותית בדוחות החברה.

17. לאור האמור, לעמדת סגל הרשות, נפל פגם בעבודת הביקורת שבוצעה על ידי המבקר.